

Antidopingový výbor ČR

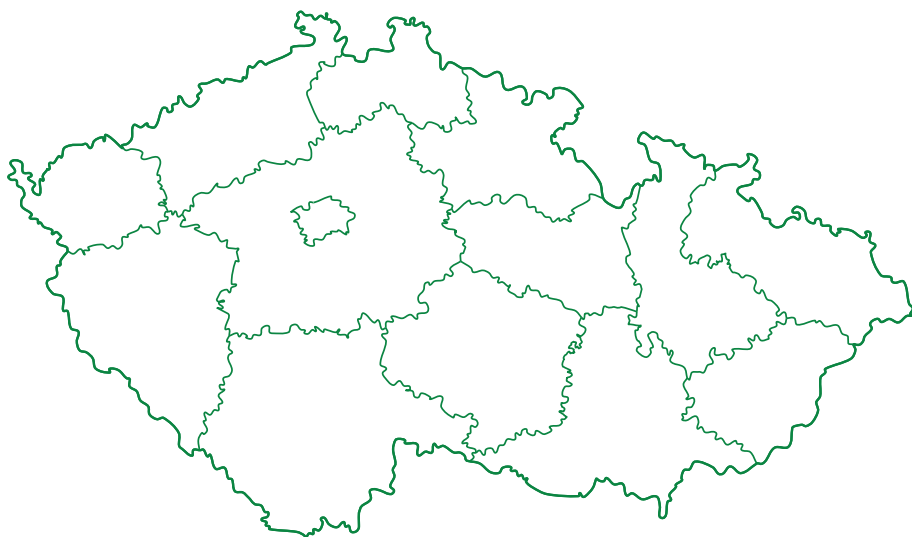
Czech Anti-Doping Committee

CHRÁNÍME ČISTÝ SPORT

PRŮVODCE PRO SPORTOVCE

KE SVĚTOVÉMU ANTIDOPINGOVÉMU KODEXU 2015

WORLD ANTI-DOPING CODE (ZKRÁCENĚ KODEX)

NUTREND®

PRŮVODCE PRO SPORTOVCE

OBSAH

Část	1	Úvod	2
Část	2	Co je obsahem Kodexu	2
Část	3	Uplatňování Kodexu	3
Část	4	Odpovědnost	3
Část	5	Co je doping?	4
Část	6	Seznam zakázaných látek a metod dopingu	7
Část	7	Terapeutické výjimky (TV)	8
Část	8	Testování, odběr vzorku a analýza vzorku	9
Část	9	Důsledky porušení antidopingových pravidel	11
Část	10	Závěr	15
Příloha	1	Postup při odběru vzorku	17
Příloha	2	Postup u vzorku B	21

ÚKOLEM SVĚTOVÉHO ANTIDOPINGOVÉHO KODEXU JE CHRÁNIT PRÁVA ČISTÝCH SPORTOVČŮ

1. Úvod

Světový antidopingový kodex stanoví pravidla, která sportovci musí dodržovat. Úkolem této příručky je pomoci k jejich lepšímu pochopení.

Tato příručka je pouze průvodcem a nenahrazuje znění Kodexu. Tiskovina se vydává pouze pro lepší pochopení Kodexu a v žádném případě neslouží jako závazný právní dokument.

Na prvních stránkách Kodexu se píše o účelu Kodexu, kterým je boj proti dopingu ve sportu. Cílem Kodexu je čistý sport bez dopingu, k čemuž má napomáhat především prevence. To znamená formou vzdělávání cílových skupin, hlavně mládeže, vědomě bránit záměrnému nebo neúmyslnému použití zakázaných látek či metod nebo jinému porušení antidopingových pravidel.

2. Co je obsahem Kodexu

✓ K čemu slouží Světový antidopingový kodex?

Kodex je základním dokumentem antidopingového programu boje za čistý sport. Řídí se jím olympijské hnutí, ale i jednotlivé mezinárodní sportovní federace a také národní antidopingové organizace, na našem území to je Antidopingový výbor ČR. K myšlence čistého sportu se přihlásilo více než 180 vlád, a to prostřednictvím Úmluvy UNESCO, která definuje způsoby boje proti dopingu ve sportu.

V pořadí první Kodex vstoupil v platnost v červenci roku 2004. Jeho dodatek nabyl účinnosti 1. ledna 2009. V současnosti platný Kodex byl schválen v listopadu 2013 v jihoafrickém Johannesburgu a nabyl účinnosti 1. ledna 2015.

Úplné znění Kodexu (v anglické a francouzské mutaci) se nachází na webové stránce Světové antidopingové agentury: www.wada-ama.org a v české verzi ho naleznete na: www.antidoping.cz.

Na podporu Kodexu vytvořila Světová antidopingová agentura WADA závazné mezinárodní standardy týkající se různých technických a provozních oblastí jako je Seznam zakázaných látek a metod, Standard pro testování a vyšetřování a také další Standardy pro terapeutické výjimky, pro laboratoře a pro ochranu osobních údajů sportovců.

Odkazy na různé informace v této příručce jsou převážně na články Kodexu a standardy, které jsou jeho nedílnou součástí.

3. Uplatňování Kodexu

✓ Na koho se Kodex vztahuje?

1. Kodex je závazný pro všechny sportovce, kteří se věnují pohybovým aktivitám na úrovni výkonnostního a vrcholového sportu. Sportovci, kteří dosahují ve svém odvětví mezinárodní úrovně, jsou definováni příslušnou mezinárodní federací.
2. Pokud se jedinec účastní soutěží na regionální (krajské) úrovni, potom se na něj již Kodex vztahuje, a zároveň tento sportovec podléhá programu testování, který na našem území provádí především Antidopingový výbor ČR. V případě, že má sportovec pozitivní test či podvádí v průběhu dopingové kontroly nebo jinak porušuje antidopingová pravidla, bude mu podle Kodexu udělena sankce.
3. Pokud závodník provozuje pouze rekreační pohybové aktivity, plnění Kodexu se na něj nevztahuje, což však neznamená, že by neměl sportovat čistě.

4. Odpovědnost

✓ Sportovec má určité povinnosti, mezi něž patří:

- Musí znát a dodržovat příslušnou antidopingovou politiku a všechna příslušná pravidla.
- Musí odpovídat za to, jakou přijímá potravu a také co pije. Základní pravidlo zní: Každý sportovec nese odpovědnost za to, co se nalézá v jeho těle. Z právního hlediska se tomu říká objektivní odpovědnost.
- Musí být dosažitelný pro odběr vzorku.
- Musí informovat své lékaře, že se věnuje výkonnostnímu nebo vrcholovému sportu, aby mu nepředepisovali nebo nepodávali takové léky, které obsahují zakázané látky, nebo aby neaplikovali zakázané metody. Sportovec zodpovídá také za to, aby dle možnosti žádné lékařské ošetření, které podstoupí, neznamenalo porušení pravidel Kodexu. V případě, že přesto dojde v průběhu operace či ošetření po úrazu k porušení antidopingových pravidel, musí o tom informovat příslušné orgány
- Musí spolupracovat s orgány a organizacemi, které vyšetřují porušení antidopingových pravidel.

Více podrobností se dočtete v článku 21.1 Kodexu.

✓ **Trenéři, fyzioterapeuti, sportovní lékaři, maséři a další doprovodný personál sportovce jsou pro sportovce často vzorem. I oni mají určitá práva a povinnosti. Mezi ně patří:**

- Musí znát a dodržovat příslušnou antidopingovou politiku a všechna příslušná antidopingová pravidla, která se vztahují na ně nebo na sportovce, se kterými spolupracují a podporují je.
- Musí spolupracovat v případě, že jsou jejich svěřenci vyzváni k testování.
- Musí využívat svého vlivu na sportovce s cílem podporovat filozofii čistého sportu.
- Musí spolupracovat s antidopingovými organizacemi a orgány, které vyšetřují porušení antidopingových pravidel.
- Nesmí použít nebo držet žádnou zakázanou látku nebo zakázanou metodu bez řádného odůvodnění.

Více podrobností se dočtete v článku 21.2.

5. Co je doping

Podle Kodexu je každý sportovec osobně odpovědný za případné porušení antidopingových pravidel.

Takové porušení nemusí vždy znamenat jen pozitivní test, který se v jazyce Kodexu nazývá „pozitivní laboratorní nález“.

Porušení antidopingových pravidel představuje například držení zakázané látky a použití zakázané metody.

✓ **Existují i další druhy porušení antidopingových pravidel:**

- Podvádění nebo pokus o podvádění v průběhu kterékoli části dopingové kontroly. Například jde o úmyslné ovlivňování komisaře dopingové kontroly, zastrašování možného svědka nebo pozměnění vzorku přidáním cizí látky. *Více podrobností najdete v článku 2.5 Kodexu.*
- Držení zakázané látky nebo použití zakázané metody. Není přípustné nakoupit nebo držet zakázanou látku za účelem jejího předání další osobě, kromě určitých velmi omezených případů odůvodněných zdravotními okolnostmi, jako je například držení inzulínu pro dítě s diabetem. *Více podrobností najdete v článku 2.6 Kodexu.*
- Obchodování nebo pokus o obchodování s jakoukoli zakázanou látkou nebo zakázanou metodou. *Více podrobností najdete v článku 2.7 Kodexu.*
- Podání nebo pokus o podání jakékoliv zakázané látky sportovci nebo použití zakázané metody. *Více podrobností najdete v článku 2.8 Kodexu.*

- Spoluvina. Spoluvina pokrývá široký rozsah úkonů a činností jako je asistování, povzbuzování, napomáhání, navádění, konspiraci, zakrývání skutečnosti nebo jinou úmyslnou spoluvinu, týkající se porušení nebo pokusu o porušení antidopingových pravidel jinou osobou. *Více podrobností najdete v článku 2.9 Kodexu.*
- Zakázané spolčování s osobami, které jsou uváděny v seznamu nežádoucích osob, který vydává a pravidelně doplňuje WADA. *Více podrobností najdete v článku 2.10 Kodexu.*
- Zanedbání podávání informací o místech pobytu nebo jejich neposkytnutí. *Více podrobností najdete v článku 2.4 Kodexu.*
- Vyhýbání se, odmítnutí nebo nedostavení se k odběru vzorku. *Více podrobností najdete v článku 2.3 Kodexu.*

Sportovec by měl mít na paměti, že porušení antidopingových pravidel lze prokázat různými spolehlivými prostředky. Sem patří laboratorní výsledky a další důkazy nazývané neanalytické. Tyto důkazy mohou kromě jiného zahrnovat i výkyvy v hodnotách biologického pasu sportovce (studie řady biologických parametrů v průběhu doby) a dále doznání, svědecké výpovědi i různé druhy listinných a elektronických důkazů.

✓ Záleží při porušení antidopingových pravidel na úmyslu?

Jak již bylo uvedeno, jsou sportovci odpovědní – objektivně odpovědní – za vše, co se nachází v jejich těle. Aby došlo k prokázání porušení antidopingového pravidla pro použití nebo přítomnost zakázané látky, není nutné, aby vám byl prokazován úmysl, provinění, nedbalost či vědomé použití.

Obhajobou porušení antidopingového pravidla není například tvrzení, že vám někdo v okolí podal zakázanou látku nebo že zakázaná látka nebyla uvedena na přebalu výrobku nebo že zakázaná látka nebo zakázaná metoda nezlepšuje výkonnost.

Mezi dopingové praktiky patří také zneužívání nebo jenom pokus o použití zakázané látky nebo zakázané metody. Na úspěchu nebo neúspěchu používání nebo pokusu o používání zakázané látky či metody nezáleží. Je to vše považováno za doping.

Pokud si nejste jisti, jaké látky obsahuje daný produkt, raději jej vůbec neužívejte. Taková neznalost neplatí jako omluva nebo polehčující okolnost.

Více podrobností najdete v článcích 2.1 a 2.2 Kodexu.

✓ A co výživové doplňky?

Pravidla prodeje výživových doplňků jsou v mnoha zemích včetně České republiky málo regulována. Je běžné, že doplňky prodávané v obchodech se zdravou výživou nebo přes internet obsahují zakázané látky, které nejsou uvedeny na přebalu výrobku. V minulých letech byl značný počet pozitivních testů přisouzen právě špatně označeným nebo dokonce kontaminovaným doplňkům.

Uvedeme alespoň jeden příklad. V minulém období se objevilo určité množství případů, včetně olympijských her, kdy byli sportovci z různých sportovních odvětví pozitivně testováni na zakázaný

stimulant metylhexanamin (MHA). Mimo jiné je tento stimulant známý i jako 1,3-dimetylamylamin nebo DMAA. Říká se mu také výtažek z kořene pelargonie nebo olej z pelargonie (i když nepochází ani této rostliny). Tyto uvedené názvy se mohou nebo nemusí vyskytovat na etiketě výrobku. Sportovec tak třeba ani netuší, že se jedná o tento zakázaný stimulant. Konkrétní příslušný název metylhexanamin se vyskytuje na přípravcích a doplňcích stravy pouze zřídka, což je pro sportovce matoucí. Nakonec tato neznalost sportovce může vést k jeho postihu!

Sportovci by se měli mít na pozoru před produkty, které mimo jiné uvádějí, že zvýší výkonnost o mnoho procent, vytvoří svalovou hmotu, podporují regeneraci, dodávají energii nebo pomáhají snižovat tělesnou hmotnost. Sportovec nese objektivní odpovědnost za následky pozitivního testu způsobeného špatně označeným výživovým doplňkem. Nejlepší radou pro ně je, aby nepoužívali výživové doplňky, pokud si nejsou jisti nebo pochybují o jejich složení.

✓ Pravidla pro hlášení míst pobytu

Primárním účelem požadavku na poskytování informací o místech pobytu sportovců je zjednodušit testování mimo soutěž.

Antidopingová organizace vás může podle informací o místech pobytu lépe najít a také může provádět neohlášené kontroly, které zvyšují možnost odhalení dopujících sportovců. Neohlášené testování tvoří základ každého účinného antidopingového programu.

Poměrně málo sportovců je zařazeno do registru pro testování, kde musí poskytovat přesné a aktuální informace o místech pobytu.

Pokud jste dostal/a oznámení o zařazení do registru pro testování, musíte poskytovat informace o místech pobytu každé tři měsíce. Mezi ně patří pravidelně plánované aktivity a 60minutové časové bloky pro každý den, kdy máte být k dispozici pro testování. Informace o aktivitách a hodinových blocích se musí stále aktualizovat.

- **Pokud nepodáte čtvrtletní informace o místech pobytu včas, dopouštíte se tím porušení pravidel.**
- **Pokud se sportovec nenachází na místě, které pro daný každodenní hodinový blok udal, dopouští se porušení pravidla o dosažitelnosti na místě pobytu.**

Sportovec má právo zpochybnit možné nedodání informací o místech pobytu nebo nezastížení na místě pobytu u příslušné antidopingové organizace.

Jakákoliv kombinace tří nedodání informací o místech pobytu nebo nezastížení na místě pobytu za období 12 měsíců vede, pokud ji úspěšně nevysvětlíte, k porušení antidopingových pravidel.

Pokud jste zapojeni do týmového sportu a jste zařazeni v registru pro testování, podléháte stejným pravidlům pro hlášení informací o místech pobytu jako sportovci soutěžící v individuálních sportech.

Sportovci týmových, ale i individuálních sportů **mohou pověřit** trenéra, manažera nebo jiného zástupce, aby za ně vyplnil všechna nebo některá místa pobytu, a to z telefonního čísla, které určí sám sportovec. **Všichni sportovci jsou nicméně stále osobně zodpovědní za předání přesných a kompletních informací o místech pobytu.**

U aktivit zahrnujících tým lze u antidopingové organizace podat týmová místa pobytu. Více informací obsahuje článek 4.8.2 Mezinárodního standardu pro testování a vyšetřování (ISTI).

✓ Co znamená „zakázané spolčování“?

V minulosti se řešilo několik případů, kdy sportovci pokračovali ve spolupráci s trenéry (či jinými osobami jejich doprovodu), kteří měli zakázanou činnost nebo byli dokonce trestně stíháni za poskytování zakázaných dopingových látek či metod zvyšujících výkonnost.

Novinkou Kodexu s účinností od ledna 2015 je, že pokud se sportovec spolčuje s těmito nežádoucími osobami doprovodného personálu poté, co jsou tito členové uvedeni v seznamu nežádoucích osob, který pravidelně zveřejňuje WADA na svých stránkách: www.wada-ama.org, znamená to porušení antidopingových pravidel.

Vysvětlení:

Sportovci nesmí spolupracovat s trenéry, instruktory, lékaři nebo jiným doprovodným personálem, kterému byl udělen zákaz činnosti ve sportu za porušení antidopingových pravidel nebo byl trestně odsouzen či disciplinárně trestán v souvislosti s dopingem.

Některé příklady zakázaného kontaktu zahrnují: získání informací, vytvoření strategie, techniky, určení výživového a pitného režimu nebo podrobení se lékařské pomoci; poskytnutí terapie, léčení nebo získání lékařského předpisu. Navíc nežádoucí doprovod sportovce nesmí sloužit ani jako jakýkoli zprostředkovatel nebo zástupce sportovce. Zakázané spolčování nemusí zahrnovat žádnou formu kompenzace, a i přesto může být v rozporu s pravidly Kodexu.

Toto ustanovení neplatí v případech, kdy ke spolčování nedochází v profesní nebo sportovní záležitosti, například ve vztahu rodič-dítě nebo manžel-manželka.

Další podrobnosti obsahuje článek 2.10 Kodexu.

6. Seznam zakázaných látek a metod dopingů

✓ Které látky a metody jsou zakázané?

WADA vydává seznam látek a metod, které jsou zakázané. Tento Seznam zakázaných látek a metod dopingů pravidelně aktualizuje, a to nejméně jednou ročně. Aktualizovaný seznam vždy platí od 1. ledna každého roku. Od 1. října předcházejícího roku je dostupný na webové stránce WADA.

Seznam je rozdělený na látky, které jsou:

1. Zakázané stále (365 dní v roce) a
2. Zakázané při soutěži (často platí i 24 hodin před akcí!)
3. Zakázané v některých sportech

Látky zakázané stále zahrnují například anabolika, hormony, EPO, beta-2 agonisty, maskovací látky a diuretika.

Látky zakázané jen při soutěži zahrnují například stimulancia, marihuanu, narkotika a glukokortikoidy.

Látky zakázané v některých sportech zahrnují např. všechny motoristické a letecké sporty, některá bojová umění a střelbu a zahrnují především zákaz užívání alkoholu a v některých sportech i beta blokátory.

Stále zakázané jsou také metody jako krevní transfúze nebo v některých situacích intravenózní injekce, fyzikální či chemická manipulace se vzorky a také genetický doping.

✓ Jaký je rozdíl mezi látkami zakázanými stále a látkami zakázanými při soutěži?

Látky zakázané stále jsou látky zakázané po celý rok mimo soutěž i při soutěži. Příkladem jsou anabolické steroidy, které při používání mimo soutěž mohou dlouhodobě zvýšit výkonnost, nebo maskovací látky, které mohou zakrýt podání jiného dopingu.

Pokud se naproti tomu látky zakázané při soutěži používají mimo soutěž, není to považováno za porušení antidopingových pravidel. Výjimku tvoří látky, které se v těle nacházejí ještě při soutěžním testování, jelikož mnoho látek může v těle zůstat po dlouhou dobu. Pokud máte pozitivní test na látku, kterou jste si vzali mimo soutěž (v době kdy jste ji vzali, nebyla zakázaná) a testování pozitivně jste byli při soutěži (kdy je tato látka zakázaná), bude vám udělena sankce za porušení antidopingových pravidel.

✓ Lze zakázané látky najít v běžných lécích?

Ano. Velké množství běžných léků, včetně léků proti bolesti, na nachlazení i léky na chřipku mohou obsahovat zakázané látky.

Více informací najdete v dalších dokumentech, které vydává příslušná mezinárodní federace nebo Antidopingový výbor ČR.

7. Terapeutické výjimky (TV)

Ochrana zdraví je jedním z hlavních principů antidopingového boje, úsilí a snah.

Může se stát, že si ze zdravotních důvodů musíte vzít zakázanou látku nebo použít zakázanou metodu. V souladu s Kodexem tak **můžete učinit** pouze za předpokladu, že **dopředu** získáte terapeutickou výjimku, zkráceně TV.

✓ K získání TV je nutné splnit několik podmínek:

- daná zakázaná látka (nebo zakázaná metoda) je nutná pro léčení určitého zdravotního stavu,

- použití látky nezpůsobí zvýšení výkonu, než jaké lze očekávat navrácením do normálního zdravotního stavu
- neexistuje žádná jiná přijatelná terapeutická alternativa, která by byla povolena.

Výkonnostní a vrcholoví sportovci musí také pochopit další důležité hledisko těchto pravidel: TV musí obdržet předem a nikoliv se zpětnou platností. *Více podrobností naleznete v článku 4.3 Mezinárodního standardu pro terapeutické výjimky (ISTUE).*

Sportovci výkonnostní a vrcholové úrovně žádají o udělení TV u své národní antidopingové organizace, tj. u Antidopingového výboru ČR. Sportovci mezinárodní úrovně u své mezinárodní federace. Organizátoři olympijských her a dalších nejvýznamnějších sportovních akcí mohou také udělit vlastní TV, viz *článek 4.4 Kodexu*.

V případě, že potřebujete prodloužit platnost TV, je třeba si ověřit u mezinárodní federace nebo u Antidopingového výboru ČR, zda máte podat novou žádost o udělení TV nebo zda k jejímu prodloužení postačí přeposlat již dříve udělenou TV. V případě jakýchkoli nejasností se můžete obrátit na Antidopingový výbor ČR, respektive na jeho komisi pro terapeutické výjimky, která Vám poradí, jak máte postupovat.

Nikdy nemůžete počítat s tím, že TV udělená na národní úrovni bude uznána i na úrovni mezinárodní. Pokud máte jakékoli pochyby, dopředu požádejte o radu příslušnou mezinárodní federaci nebo organizátora sportovní akce, na které chcete TV využít.

Informaci a příslušný formulář objasňující postup při žádosti o TV naleznete v příloze 1 Mezinárodního standardu pro terapeutické výjimky ISTUE, případně na stránkách Antidopingového výboru ČR: www.antidoping.cz.

8. Testování, odběr vzorku a analýza vzorku

V případě, že vás pověřený antidopingový komisař vyzve k dopingové kontrole, musíte se odběru podvolit.

Antidopingový výbor ČR i jiné organizace (viz níže) mají právo v jakémkoliv čase a na jakémkoliv místě odebírat od sportovců vzorky moči a/nebo krve. Následně jsou tyto vzorky zaslány k analýze příslušné akreditované laboratoři WADA.

✓ Kdo má pravomoc k testování?

Antidopingový výbor ČR má pravomoc k testování sportovců:

1. Kteří jsou státními příslušníky, rezidenty, držiteli licence nebo členy sportovní organizace naší země nebo
2. Kteří se nacházejí na území ČR nebo
3. Pokud ho mezinárodní sportovní federace pověří odběrem vzorků sportovců daného odvětví

Mezinárodní federace mají pravomoc k testování sportovců, kteří podléhají jejich pravidlům:

1. Včetně sportovců, kteří soutěží na určitých mezinárodních akcích a
2. Sportovců, kteří jsou členy nebo držiteli licence dané mezinárodní federace (nebo jejich přímých nebo nepřímých členů, jako jsou např. sportovní svazy).

Organizátoři významných akcí mají obecně pravomoc k testování sportovců, kteří se účastní jejich akcí.

WADA obvykle přímo neprovádí dopingové kontroly sportovců, a to i přesto, že má pravomoc k testování. V případě, že má WADA zájem otestovat některé závodníky, pověřuje provedením testu jiné antidopingové organizace.

Proces odběru vzorku je standardizovaný. V příloze 1 této publikace naleznete více informací včetně vašich práv během tohoto procesu.

Vzorky mohou analyzovat pouze ty laboratoře, které byly akreditovány nebo výslovně schváleny WADA. Lze tak stanovit porušení na základě přítomnosti zakázané látky ve vzorku sportovce. V případě, že byl ve vašem vzorku „A“ hlášen pozitivní laboratorní nález, najdete v příloze 2 této tiskoviny více informací o vašich právech v souvislosti s analýzou vzorku „B“.

✓ Jak dlouho se vzorky uchovávají?

Vzorky se mohou zmrazit, uschovat a znovu analyzovat až po dobu 10 let od termínu odběru sportovce. Technologie se rychle vyvíjí. Některé látky a metody, které se dnes nedají detekovat, mohou být objeveny dodatečně. Možnost další analýzy uložených vzorků po období až 10 let má být dostatečně odstrašujícím prostředkem k tomu, aby sportovci nepodváděli a v případě, že tak přesto učiní, aby měli dalších deset let stále obavy ze svého dodatečného odhalení a potrestání.

Pokud se už vzorky nevyužívají pro antidopingové účely, vyřadí se nebo se s vaším předchozím písemným souhlasem na formuláři dopingové kontroly používají pro další výzkum.

✓ Návrat k soutěžím u sportovců, kteří zanechali závodní činnosti

Pokud zanecháte závodní činnosti a jste přitom zařazení v registru pro testování mezinárodní federace nebo národní antidopingové organizace, musíte šest měsíců předem písemně oznámit váš úmysl navrátit se k aktivní účasti na soutěžích. Musíte souhlasit, že během těchto šesti měsíců budete podléhat antidopingovým pravidlům a budete k dispozici pro testování ještě předtím, než získáte povolení znovu soutěžit.

Pokud by přísné uplatňování tohoto pravidla bylo vůči sportovci zjevně nespravedlivé, WADA může udělit výjimku. Více informací najdete v článku 5.7 Kodexu.

✓ Co je ADAMS?

ADAMS („Anti-Doping Administration and Management System“) je antidopingový databázový systém správy informací o sportovcích, a to přes webové rozhraní. V ADAMS jsou uloženy laboratorní výsledky testů sportovců získaných při odběrech, dále informace o udělených terapeutických výjimkách a záznamy trestů udělených za porušení antidopingových pravidel. Tato databáze usnadňuje sdílení informací mezi příslušnými organizacemi a osobami s cílem podporovat účinnost, účelnost a průhlednost antidopingových testů.

Většina mezinárodních federací a národních antidopingových organizací používá ADAMS jako centrální databázi pro informace o místech pobytu sportovce, TV a výsledcích testování. Systém ADAMS byl primárně vyvinut, aby sportovcům a antidopingovým funkcionářům umožnil lepší komunikaci i vzájemnou informovanost.

V ADAMS mohou sportovci kontrolovat vlastní osobní údaje. Mezinárodní federace a národní antidopingové organizace jsou odpovědné za to, že sportovcům umožní přístup do ADAMS. Pouze omezené množství lidí v rámci antidopingových organizací může nahlížet do osobních dat. Víceúrovňový přístupový systém do ADAMS chrání bezpečnost a důvěrnost údajů.

9. Důsledky porušení antidopingových pravidel

Důsledky porušení antidopingových pravidel mohou zahrnovat anulování výsledků, zákaz činnosti, povinné zveřejnění vašeho porušení a možné finanční sankce.

✓ Anulování výsledků

Porušení antidopingového pravidla při soutěži (například při individuálním zápase nebo závodě) vede v individuálním sportu automaticky k anulování výsledků v této soutěži. *Více podrobností naleznete v článku 9 Kodexu.*

✓ Co znamená diskvalifikace?

Znamená to anulování výsledků, odebrání medailí, bodů a cen. Vaše výsledky v jiných soutěžích na stejné akci, např. na olympijských hrách, mohou být také anulovány. *Více podrobností naleznete v článku 10.1 Kodexu.*

Pokud spravedlnost nevyžaduje jinak, jsou výsledky obecně anulovány se zpětnou platností, a to od okamžiku porušení antidopingového pravidla (např. od okamžiku odběru pozitivního vzorku) po začátek doby jakéhokoliv pozastavení činnosti nebo zákazu činnosti. *Více podrobností naleznete v článku 10.8 Kodexu.*

✓ Zákaz činnosti

Zákazem činnosti se rozumí, že se nesmíte účastnit žádných soutěží ani jiných aktivit mezinárodní federace, jejich členských národních federací nebo členských klubů. Tím je chápán i trénink s vaším klubem či týmem nebo využívání zařízení, které je spojeno s tímto klubem nebo týmem.

Obdobně se nesmíte účastnit žádných soutěží schválených nebo organizovaných některým z dalších signatářů Kodexu (jako je např. Mezinárodní olympijský výbor, Mezinárodní paralympijský výbor, Národní olympijský výbor) nebo jejich přidruženými subjekty.

Rovněž se nesmíte účastnit profesionální ligy nebo jakékoliv akce národní nebo mezinárodní organizace nebo jakékoli elitní nebo sportovní aktivity na národní úrovni dotované vládní agenturou. *Více podrobností naleznete v článku 10.12.1 Kodexu.*

✓ Jak dlouhý je zákaz činnosti?

Po celém světě došlo k většinové shodě, a to obzvláště mezi sportovci, že se úmyslní podvodníci mají trestat zákazem činnosti na čtyři roky.

✓ Jsou to vždy čtyři roky?

Ne.

✓ Může porušení antidopingového pravidla vést k neuložení doby zákazu činnosti?

Ano – pouze pokud sportovec prokáže neexistenci zavinění nebo nedbalosti.

Pokud je míra zavinění sportovce velmi nízká, tj. nevýznamná, umožňují výjimečné okolnosti týkající se specifických látek pouze vydání napomenutí. Totéž se týká kontaminovaných produktů, např. potravinových doplňků, definovaných jako produkty obsahující zakázanou látku, která není uvedena na etiketě výrobku nebo v dostupných informacích, po přiměřeném hledání na internetu.

✓ Na jakých faktorech závisí doba zákazu činnosti?

Druh porušení, použitá zakázaná látka nebo zakázaná metoda, povaha jednání sportovce nebo míra zavinění sportovce.

✓ Jak do sebe všechna tato pravidla zapadají?

Při zjištění přítomnosti nebo použití zakázané látky platí následující základní pravidla:

Pokud jste úmyslně podváděli, neohledně na druh látky, je doba zákazu činnosti čtyři roky.

Jinak jsou to dva roky, pokud však prokážete nevýznamné zavinění nebo nevýznamnou nedbalost. V tom případě může být doba zákazu činnosti zkrácena maximálně o jeden rok (to znamená, že minimální doba zákazu činnosti je jeden rok).

Pokud se porušení týkalo specifické látky nebo kontaminovaného produktu a vy můžete prokázat nevýznamné zavinění, doba zákazu činnosti se pohybuje od dvou let až k napomenutí (v závislosti na míře zavinění).

O době zákazu činnosti za porušení jiných antidopingových pravidel pojednává článek 10.3 Kodexu.

✓ **Spolupráce a významná pomoc**

Spolupráce sportovců a jiných osob, které uznávají své chyby a jsou ochotny osvětlit další porušení antidopingových pravidel, je pro čistý sport důležitá.

Pod pojmem spolupráce a významná pomoc vnímá Kodex zvláštní okolnosti.

Doba zákazu činnosti může být zkrácena (až o polovinu jinak předepsané doby zákazu činnosti), pokud sportovec dobrovolně přizná porušení antidopingového pravidla před tím, než antidopingová organizace podá první oznámení o porušení antidopingového pravidla, které by bylo předmětem přiznání, a pokud je přiznání v době uskutečnění jediným spolehlivým důkazem o pochybení. To znamená, že se sportovec stane čistým z vlastní vůle.

Doba zákazu činnosti může být také podstatně zkrácena, pokud sportovec poskytne antidopingové organizaci, policii, orgánům činným v trestním řízení nebo profesnímu disciplinárnímu orgánu významnou pomoc, která dovede antidopingovou organizaci k odhalení někoho jiného (nebo objevení možnosti odhalení).

Co je významná pomoc? Je to celkové doznání písemnou formou ze všeho, co víte o vašem dopingů a případně i o dopingů jiné osoby. Také to znamená plnou spolupráci s úřady, včetně požadovaného svědectví při soudním jednání.

Více podrobností naleznete v článcích Kodexu 10.6.1 a 10.6.2.

✓ **Upřesnění některých okolností ve spojitosti s dobou zákazu činnosti**

- Pokud jste obviněni z porušení antidopingového pravidla, může vám být uloženo pozastavení činnosti nebo můžete dobrovolně přijmout pozastavení činnosti bez zřeknutí se práva na řízení, to znamená, že se vzdáte práva mít námitky k obvinění vznesenému proti vám.
- Jakákoliv doba zákazu činnosti začíná běžet:
 1. V okamžiku, kdy přijmete pozastavení činnosti nebo přijmete uloženou sankci, nebo
 2. Ve sporných případech datem konečného rozhodnutí po soudním jednání.
- Během zákazu činnosti se můžete účastnit schválených antidopingových vzdělávacích programů.
- Můžete se také navrátit k tréninku s týmem nebo využít zařízení klubu během doby, která je kratší, buď
 1. Poslední dva měsíce doby zákazu činnosti, nebo
 2. Poslední čtvrtinu doby zákazu činnosti. *Více podrobností najdete v článku 10.12.2 Kodexu.*

Poznámka: některá pozastavení činnosti jsou povinná, viz *článek 7.9.1 Kodexu*.

✓ Finanční důsledky

Kodex neuděluje pokuty za doping, avšak nebrání antidopingovým organizacím, aby zavedly pokuty ve svých vlastních pravidlech.

Finanční sankce nemohou nikdy nahradit nebo zkrátit dobu zákazu činnosti.

Majetní sportovci si nemohou zaplatit kauci místo odpykání si dobu zákazu činnosti.

Více podrobností naleznete v článku 10.10 Kodexu.

✓ Povinné zveřejnění

Pokud jste obviněni z porušení antidopingového pravidla, může dojít ke zveřejnění vašeho porušení. Základní myšlenkou je, že zveřejnění má sloužit jako významný odstrašující prostředek boje proti dopingů.

Kromě případů týkajících se nezletilých musí antidopingová organizace zveřejnit jméno sportovce, povahu porušení antidopingového pravidla a uložené důsledky do dvaceti dní od konečného rozhodnutí.

Pokud konečné rozhodnutí stanoví, že nedošlo k porušení antidopingového pravidla, toto rozhodnutí se může zveřejnit pouze se souhlasem sportovce. *Více podrobností naleznete v článku 14.3.2 Kodexu.*

✓ Kolektivní sporty

Pokud provozujete kolektivní sport na krajské/regionální úrovni a jste obviněni z dopingů, podléháte všem pravidlům Kodexu. Navíc z toho mohou plynout důsledky pro celé družstvo. Řídící orgány akce, na které vaše družstvo soutěží, pak uloží družstvu přiměřenou sankci.

✓ Promlčecí lhůta

Jakékoli řízení pro porušení antidopingových pravidel musí být vedeno do deseti let od data, kdy podle obvinění k porušení došlo. *Více podrobností naleznete v článku 17 Kodexu.*

✓ Řízení a odvolání

Všichni sportovci mají právo na spravedlivé řízení před nestranným orgánem. Také mají právo na včasné řízení svého případu.

V případech, kdy se účastníte mezinárodní akce nebo jste sportovec mezinárodní úrovně, můžete se vy, antidopingová organizace, WADA a příslušná mezinárodní sportovní federace odvolat ke

Sportovnímu arbitrážnímu soudu (CAS) do Lausanne. Jinak se lze odvolat k nezávislému a nestrannému přezkumnému orgánu, jakým je na našem území Rozhodčí komise Českého olympijského výboru. *Více podrobností naleznete v článku 13 Kodexu.*

10. Závěr

Kodex platný od 1. ledna 2015 přináší jednak nové změny, ale i nové příležitosti a výzvy.

Naprostá většina sportovců si ve skutečnosti vybere možnost být při soutěžích čistý a tímto svým chováním podporuje sport bez dopingu.

Pro další informace kontaktujte Antidopingový výbor ČR, na jehož webových stránkách naleznete na odkazu „Vzdělávání“ možnosti, jak prohloubit své znalosti a dozvědět se více o boji proti dopingu ve sportu. Totéž platí i pro Světovou antidopingovou agenturu (WADA) a v neposlední řadě i pro národní a mezinárodní sportovní svazy a federace, které se také zabývají bojem proti dopingu.

Vydal: **Antidopingový výbor ČR**
Za Císarským mlýnem 1063, 170 00 Praha 7
info@antidoping.cz, www.antidoping.cz

Sestavil z podkladů WADA: **Mgr. Michal Polák**
Praha, květen 2016

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA 1

PRŮBĚH DOPINGOVÉ KONTROLY

A. 11 kroků při odběru vzorku

Účelem této přílohy je poskytnout obecný přehled o průběhu dopingové kontroly.

Upozorňujeme, že některé drobné úpravy pro nezletilé sportovce a sportovce s postižením naleznete na konci přílohy.

Více informací také získáte na webové stránce WADA, Antidopingového výboru ČR či u příslušné mezinárodní federace.

Na úvod zdůrazňujeme, že nejdůležitější je vždy integrita vzorku. Drobné odchylky od určeného postupu nemusí nutně znehodnotit výsledky testování, pokud nebyla ovlivněna integrita vzorku.

1. Výběr sportovce

Pro dopingovou kontrolu můžete být vybrán kdykoliv a na kterémkoliv místě.

2. Výzva

Dopingový komisař (DK) nebo jeho asistent („chaperon“) vám oznámí, že jste byli vybráni k odběru vzorku. DK nebo asistent vám sdělí vaše práva a povinnosti, včetně možnosti mít svůj doprovod po celou dobu dopingové kontroly.

Budete vyzváni k podepsání výzvy, která stvrzuje, že jste byl/a vybrán/a k dopingové kontrole.

3. Dostavení se do místnosti dopingové kontroly

Do místnosti dopingové kontroly byste se měli dostavit neprodleně.

DK nebo asistent vám může povolit pozdější příchod do místnosti kvůli činnostem, jako je např. vyhlášení výsledků, tisková konference nebo dokončení tréninku.

Avšak poté, co vám bylo sděleno, že jste byli vybráni k dopingové kontrole, DK nebo asistent vás budou doprovázet až do ukončení celého procesu odběru vzorku a sepsání příslušného protokolu.

4. Výběr nádobek na odběr vzorku

Máte na výběr jednotlivě uzavíratelné odběrní nádoby. Jednu sadu si můžete vybrat. Měli byste ověřit, zdali je materiál nedotčený. Po celou dobu dopingové kontroly udržujte přehled nad odběrními nádobkami.

5. Odběr vzorku

Na toaletě při odběru vzorku můžete být pouze vy a dopingový komisař (dále jen DK) nebo asistent stejného pohlaví.

Budete vyzváni, abyste si pečlivě umyli ruce.

Poté budete požádáni, abyste vyhrnuli nebo přizpůsobili oblečení tak, aby DK nebo asistent měl nerušený výhled a jasně viděl, odkud vzorek opouští vaše tělo.

6. Objem moči

Za vašeho stálého dohledu DK ověří, zda jste poskytli minimální požadovaný objem 90 ml. Pokud nedokážete napoprvé poskytnout 90 ml, budete vyzváni k opakovanému poskytnutí dalších vzorků až do odběru požadovaného množství.

7. Rozdělení vzorku

Máte na výběr přepravní sady jednotlivě uzavíratelných odběrních nádobek. Jednu sadu si vyberte. Měli byste si ověřit, že je materiál nedotčený, aby nemohl být podvodně zneužit. Otevřete sadu. Ověřte si, že souhlasí všechna kódová čísla na nádobkách, víčkách i přepravním boxu.

Nyní rozdělíte vzorek. Nalijete minimálně 30 ml do nádoby B a zbytek moči do nádoby A.

Budete vyzváni, abyste v odběrní nádobce ponechali malé množství moči. DK tak může ve zbylé moči zjistit její specifickou hustotu.

Moč přelévejte sami. Pokud potřebujete pomoci, požádejte DK nebo jeho zástupce, aby moč přelil místo vás.

8. Uzavření nádobek

Uzavřete podle pokynů nádoby A i B. DK ověří za vašeho stálého dohledu (nebo dohledu vašeho zástupce), že obě nádoby byly řádně uzavřeny.

9. Měření specifické hmotnosti

DK musí změřit specifickou hustotu vzorku. Pokud nesplňuje určité požadavky, budete vyzváni k poskytnutí dalšího vzorku.

10. Vyplnění formuláře dopingové kontroly

Musíte poskytnout veškeré informace o jakékoliv medikaci, ať už na lékařský předpis nebo bez předpisu, a výživových doplncích, které jste v předchozím období užívali. Nesmíte opomenout ani dřívější operace a případné injekce a infuze.

Do formuláře můžete také vyplnit připomínky k jakékoli části průběhu dopingové kontroly.

Budete dotázáni, zda souhlasíte s anonymním použitím vašeho vzorku pro výzkumné účely, a to poté, kdy byla ukončena analýza vzorku pro účely dopingové kontroly. Můžete souhlasit i odmítnout.

Musíte mít naprostou jistotu, že celý postup je v pořádku, včetně kódového čísla vzorku.

Zároveň se ujistěte, že kopie formuláře určená pro laboratoře neobsahuje žádné informace, které by mohly prozradit vaši totožnost.

Budete vyzváni k podpisu formuláře.

V závěrečné fázi odběru vzorku obdržíte kopii formuláře dopingové kontroly.

11. Laboratorní analýza

Vaše vzorky se zabalí a připraví pro přepravu bezpečným způsobem.

Vzorky jsou zaslány do laboratoře akreditované WADA. Při analýze vzorků postupuje laboratoř v souladu s Mezinárodním standardem pro laboratoře.

Posléze je Váš vzorek A analyzován.

Váš vzorek B je zatím bezpečně uložen. V případě potřeby může být použit k potvrzení pozitivního laboratorního nálezu ve vzorku A.

Výsledky analýzy vašeho vzorku sdělí laboratoř odpovědné antidopingové organizaci a WADA.

B. Další užitečné informace

✓ A co odběr vzorků krve?

Pokud jde o oznámení, identifikaci, doprovod a vysvětlení postupu, platí pro odběr vzorků krve stejné podmínky, jaké platí pro odběr moči.

✓ Jaké modifikace platí pro nezletilé sportovce a pro postižené sportovce?

Pokud jste nezletilý sportovec nebo sportovec s postižením, můžete obdržet výzvu o vašem výběru k odběru vzorku za přítomnosti třetí osoby, která bude o vašem výběru také informována.

✓ Odběr vzorku

Nezletilí a postižení sportovci mohou mít v průběhu celého procesu odběru vzorku svůj doprovod. Avšak Váš zástupce nesmí být přítomen v okamžiku, kdy vzorek moči opouští tělo sportovce. Proč? Záměrem je zajistit, aby DK mohl nerušeně pozorovat poskytování vzorku.

Pokud se rozhodnete, že nechcete doprovod, DK může sám zažádat, aby byla přítomna třetí strana.

Pokud máte omezenou pohyblivost nebo omezenou manuální zručnost, můžete požádat doprovod nebo DK o asistenci při manipulaci s odběrním materiálem, rozdělení vzorku nebo vyplňování formuláře.

Pokud máte výrazně omezenou koordinaci, můžete používat větší odběrní nádobku.

Pokud jste zrakově postižení, může vás po celou dobu v průběhu odběru vzorku doprovázet zástupce, včetně pobytu v prostoru toalety. Avšak zástupce nebude svědčit o výstupu vzorku moči z těla. Zástupce nebo DK vám mohou číst formulář dopingové kontroly a také můžete požádat zástupce, aby místo vás podepsal formulář dopingové kontroly.

Pokud užíváte systém odběru moči drenážním systémem, měli byste před poskytnutím vzorku pro analýzu odstranit stávající systém odběru moči a zároveň vypustit systém tak, aby mohl být získán čerstvý vzorek.

Pokud užíváte katetr, můžete pro poskytnutí vzorku použít vlastní katetr. Tento katetr by měl být dodáván v prokazatelně neporušeném obalu. Můžete použít také katetr od DK, pokud je k dispozici.

Doprovod může provázet duševně postiženého sportovce po celou dobu průběhu odběru vzorku, včetně pobytu v prostoru toalety. Avšak zástupce nebude svědčit o výstupu vzorku moči z těla.

PŘÍLOHA 2

POSTUP U VZORKU B

Laboratoře analyzují vzorky výlučně podle kódových čísel, nikoliv podle jména sportovce.

Laboratoř, která analyzovala vzorek A sportovce, oznámí výsledky analýzy současně WADA a příslušné antidopingové organizaci.

✓ Pozitivní laboratorní nález

Pokud je váš vzorek A shledán pozitivní, v jazyce Kodexu se používá výraz „pozitivní laboratorní nález“, organizace odpovědná za nakládání s výsledky zahájí počáteční přezkum.

Přezkum se zaměřuje na dvě části.

1. Byla vám udělena terapeutická výjimka pro látku, která se našla ve vzorku?
2. Proběhl odběr vzorku a analýza vzorku přesně podle daných standardů?

Dostanete **písemné oznámení** o výsledku a o vašich právech v souvislosti s analýzou vašeho vzorku B.

Pokud se rozhodnete, že budete žádat o provedení analýzy vzorku B, nebo pokud antidopingová organizace požaduje analýzu vzorku B, můžete se analýzy účastnit osobně nebo místo sebe pověřit zástupce.

Pozitivní laboratorní nález zakázané metody nebo zakázané látky jiné než specifické látky ve vzorku A vede mezitím k povinnému pozastavení činnosti, které vám **musí** být uloženo. Pokud byste chtěli v souvislosti s uložením sankce uplatnit právo na slyšení, Kodex vám zároveň takové právo umožňuje.

Jestliže následná analýza vzorku B potvrdí výsledek analýzy vzorku A, antidopingová organizace bude pokračovat v procesu nakládání s výsledky, včetně vašeho práva na spravedlivé řízení.

Jestliže následná analýza vzorku B nepotvrdí analýzu vzorku A, žádné další kroky se nebudou provádět a dojde ke zrušení pozastavení činnosti.

